

برنامه پسماندها

بسته خدمت شماره ۶

برنامه پسماندها

در سطح مراکز بهداشتی درمانی شهری

ارائه دهنده خدمت : کاردان / کارشناس

روند رو به گسترش تولید زباله های شهری ، مشکلاتی آفریده که اگر به آن پرداخته نشود و یا به آن کم بها داده شود معضل لاینحلی خواهد گردید مشکلی که شاید تا حدودی به آن گرفتار شده ایم و بدیهی است در صورت بی توجهی به جمع آوری و دفع صحیح زباله و در صورت عدم آگاهی از خطرات ناشی از زباله علاوه بر زشت کردن منظر معابر ، خسارات جبران ناپذیری بر سلامت فرد ، نسل آتی و محیط زیست وارد خواهیم نمود تولید بی رویه مواد زائد جامد مسلماً در نشر عوامل محیطی از قبیل آلودگی آب، خاک و هوا نقش گسترده ای خواهد داشت.

مدیریت جامع مواد زائد جامد ، ترکیبی از فنون و تکنولوژیها و برنامه های مدیریتی برای دستیابی به اهداف آن یعنی حفظ سلامت و ارتقاء آن ، حفاظت از محیط زیست و کنترل آلودگیهای ناشی از آن است.

اهداف:

- تأمین ، حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه از طریق نظارت بهداشتی بر کلیه مراحل مدیریت مواد زائد جامد(در کلیه مراحل تولید ، جمع آوری ، حمل و نقل ، بازیافت ، پردازش و دفع مواد زائد جامد)

تعاریف:

پسماند: به مواد جامد ، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد تلقی می شود.
پسماند پزشکی (بیمارستانی): به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستانها ، مراکز بهداشتی ، درمانی ، آزمایشگاههای تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

پسماند ویژه: به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت ، بیماری زایی ، قابلیت انفجار یا اشتعال ، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی ، صنعتی ، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

پسماند کشاورزی: به پسماندهای ناشی از فعالیت های تولیدی در بخش کشاورزی گفته می شود از قبیل فضولات ، لاشه حیوانات (دام ، طیور و آبزیان) محصولات کشاورزی فاسد یا غیر قابل مصرف

پسماندهای صنعتی : به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیتهای صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز ، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می شود از قبیل براده ها ، سرریزها و لجن های صنعتی

مدیریت اجرایی پسماند : شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسئول برنامه ریزی ، ساماندهی ، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید ، جمع آوری ، ذخیره سازی ، جداسازی ، حمل و نقل ، بازیافت ، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه می باشد.

فرآیند بازرسی

شناسایی نقاط بحرانی و خطرزا

فعالیت ها:

- بازدید روزانه از مراکز مختلف و مراکز تولید جمع آوری حمل و نقل ، ذخیره سازی ، بازیافت پردازش و دفع پسماندها
- بررسی نحوه تفکیک زباله
- بررسی نحوه جمع آوری زباله
- بررسی نحوه حمل و نقل زباله
- بررسی نحوه دفع زباله
- بررسی محل های ذخیره سازی موقت ، ایستگاههای انتقال و ....
- بررسی وضعیت بهداشت فردی کادر خدماتی
- بررسی وضعیت وسایل حمل و نقل زباله

فرآیند ارائه خدمت:

الف - ارزیابی وضعیت موجود مدیریت پسماندها شامل:

۱ - ارزیابی وضعیت جمع آوری پسماندها

۲ - ارزیابی وضعیت حمل و نقل

۳ - ارزیابی وضعیت ایستگاههای موقت

۴ - ارزیابی وضعیت ایستگاههای انتقال

۵ - ارزیابی وضعیت دفع

۶ - ارزیابی وضعیت بهداشتی پرسنل مرتبط

۷ - ارزیابی وضعیت بازیافت ، پردازش و ...

ب - تشکیل تیم های تخصصی جهت بازدید از نقاط بحرانی و تعیین تنگناهای

اجرایی و ارائه راهکار مناسب

ج - جلب مشارکت و هماهنگی درون بخشی و بین بخشی

د - تهیه فیلم و گزارش از نقاط خطرزا و بحرانی و ارائه در جلسات درون بخشی و

بین بخشی به منظور حساس سازی مسئولین ذیربط

ه - ارائه گزارش به سطوح بالاتر

و - پیگیری مشکلات و معضلات تا حصول نتیجه نهایی

ز - پیگیری موارد تخلف از قانون از طریق مراجع قانونی

ج - خدمات آموزشی

فعالیت ها:

- تعیین اولویت های آموزشی و نیاز سنجی
- تدوین برنامه زمانبندی آموزشی
- تهیه مواد آموزشی مناسب
- برگزاری کارگاههای آموزشی جهت پرسنل مرتبط
- توزیع دستورالعمل و بخشنامه ها و پوستر و پمفلت و ....
- تهیه برنامه رادیویی و تلویزیونی محلی و استفاده از وسایل ارتباط جمعی جهت ارتقاء آگاهی عموم مردم
- مشارکت در برگزاری روز زمین پاک بمنظور ارتقاء سطح آگاهی عموم مردم

مستند سازی

فعالیت ها:

- تشکیل پرونده
- تکمیل فرمهای یکنواخت سازی کشوری مربوط به برنامه وضعیت بهداشتی جمع آوری و حمل و دفع زباله
- تکمیل فرمهای آماری کد ۲-۱۱۰
- استخراج شاخص کشوری و شاخص های ارزشیابی برنامه
- ثبت شکایات و نتایج بررسی ها و نتایج پیگیریها در پرونده
- ارسال گزارش به سطوح بالاتر و ثبت سوابق

پایش و ارزشیابی

پشتیبان:

◆ فرمهای مربوط به برنامه یکنواخت سازی کشوری

◆ دستورالعمل و بخشنامه ها و پمفلت و.....

◆ کاغذ و لوازم اتحریر

◆ قانون مدیریت پسماندها

◆ آئین نامه قانون مدیریت پسماندها

ج - خدمات آموزشی

فعالیت ها:

- تعیین اولویت های آموزشی و نیاز سنجی
- تدوین برنامه زمانبندی آموزشی
- تهیه مواد آموزشی مناسب
- برگزاری کارگاههای آموزشی جهت پرسنل مرتبط
- توزیع دستورالعمل و بخشنامه ها و پوستر و پمفلت و ...
- تهیه برنامه رادیویی و تلویزیونی محلی و استفاده از وسایل ارتباط جمعی جهت ارتقاء آگاهی عموم مردم
- مشارکت در برگزاری روز زمین پاک بمنظور ارتقاء سطح آگاهی عموم مردم

مستند سازی

فعالیت ها:

- تشکیل پرونده
- تکمیل فرمهای مربوط به برنامه وضعیت بهداشتی جمع آوری و حمل و دفع زباله
یکنواخت سازی کشوری
- بررسی فرمهای آماری کد ۲-۱۱۰
- ارسال فرم و گزارش به سطوح بالاتر
- ارسال پس خوراند به مراکز بهداشتی درمانی روستایی و خانه های بهداشت
- استخراج شاخص کشوری و شاخص های ارزشیابی برنامه

پایش و ارزشیابی

ندارد

پشتیبان:

- ✓ فرمهای مربوط به برنامه یکنواخت سازی کشوری
- ✓ دستورالعمل و بخشنامه ها و پمفلت و.....
- ✓ کاغذ و لوازم اتحریر
- ✓ پی گیری تأمین اعتبار مورد نیاز جهت روستاهای محروم
- ✓ قانون مدیریت پسماندها
- ✓ آئین نامه قانون مدیریت پسماندها